

ГЕНАДИЙ ПРАШКЕВИЧ И НАЙ-УМНАТА МАШИНА...

Част 1 от „Записки на един промишлен шпионин“

Превод от руски: Цвета Пеева, 1977

chitanka.info

„В недалечното бъдеще ще настъпи прелом, който извънредно много ме безпокои и ме кара да се тревожа за съдбата на моята страна. Идването на власт на корпорациите неизбежно ще доведе до продажност и разложение във висшите органи на страната и капиталът ще се стреми да утвърди господството си, гъделичкайки най-тъмните инстинкти на масите, докато всички национални богатства не се съсредоточат в ръцете на малцина избраници... А тогава ще настъпи краят на републиката!“

Абрахам Линкълн

ЧАСТ ПЪРВА

ОТВЛИЧАНЕ

Отдавна подозирах, че стените, таваните и подовете на апартамента ми са натъпкани с микрофони. Отивах ли в банята, лягах ли в леглото, изругавах ли, когато се спъвах в килима — всяка моя дума, всеки мой жест ставаше известен на шефа. Фактът, че подобна проверка влизаше в условията на договора, никак не ме утешаваше. Пред всяка сериозна задача ме дразнеше чувството, че съм постоянно наблюдаван, макар че това — не мога да отрека — ме поддържаше постоянно в добра форма. Спомнех ли си суровата усмивка на шефа, започваща в дясното ъгълче на устата му, готов бях да му позвъня, да го наругая, да го пратя по дяволите. Но договорът си е договор, а промишленият шпионин е длъжен да бъде толкова дисциплиниран, колкото и войникът...

Седнал в креслото, разглеждах рекламните проспекти, посветени на новите видове компютри. Навярно това занятие бе източникът на раздражението ми. Аз химикът и шпионинът, „инженерът“, заемащ третата графа във ведомостта на Консултацията, човекът, който успя преди половин година да катурне една от най-големите фармацевтични фирми, трябваше да се ровя в тия бумаги!

Впрочем: допълнителен дразнител беше фактът, че тия бумаги ми ги връчи Лендъл, бившият програмист на фирмата „Сметка“. На времето той направи всичко да се хареса на шефа и като последица се озова при нас, в Консултацията. За съжаление, Лендъл не беше годен за внедряване (не можеше да се владее, склонен бе към излишни разговори и измислици, нещо куцаше в биографията му, разклатеното му здраве), но седейки на бюрото, той и в ролята на четец принасяше голяма полза на Консултацията.

Оставих проспектите и отидох при прозореца.

Животът на улицата ми действа хипнотично. Тълпи от хора, автомобили, светофари, реклами... Странно е наистина, че нашата работа, такава незабележима, потайна, безшумна, има най-пряко

отношение към толкова много хора, където и да се намират, с каквото и да се занимават. На едни помагаме да забогатеят, други докарваме до просяшка тояга. Но за нас не знае почти никой. И, оставайки така в сянка, позволяваме си удоволствието да се усмихваме по повод на такива дреболии като сигурността на разговорите по телефонните автомати и неприкосновеността на сейфове в големите банки.

Поклатих глава. Някога и аз мислех като всички. Но времето тече, понаучих някои неща и сега не мисля така... Старая се изобщо да не мисля, когато не е необходимо...

Оставих проспектите, връчени ми от четеца и извадих от чекмеджето диктофона... Но в същото време се позвъни.

Звънеше жена.

През шпионката, монтирана на вратата, така, че за това да не се досети нито един техник, виждах всичко. Къси тъмни коси, продълговати очи... Носеше панталони, ниски ботушки и жакет от тънък плат... Жената явно нервничеше, но дори и това не я загрозяваше, не се отразяваше на изваяния като медальон профил, в който изведнъж долових странно познати черти...

Отворих вратата.

— Казвам се Джой — с южен акцент произнесе жената. — Джой. Сестра съм на Джек Беримън.

Това име винаги ме е възхищавало. Имам предвид името Джек Беримън, който ме научи на много неща. Например, да стрелям, да карам всички видове превозни средства, да си служа с подслушвателната и записващата апаратура... Видях го за първи път преди няколко години, когато случайно включих телевизора. Джек държеше някакво успокоително слово по повод случайното отравяне на една от нашите реки с промишлени отпадъци. Джек седеше, разбира се, с гръб към телевизионната камера. Но ако не лицето му, то гласът му запомних и когато веднъж прозвуча в Консултацията, приятно се изненадах. Впрочем, нямаше защо да се изненадвам. Нали досега Джек представляваше „Нормън Джеспън асошиейтид“, организацията за промишлено контраразузнаване, и даже имаше диплома на промишлен контраразузнавач, която бе получил след завършването на „Калифорния Стейт колидж“. Така че се получаваше нещо много интересно — заел се бе да ни помага не друг, а човекът, който поради спецификата на работата си обикновено пречеше на Консултацията.

Но същият Беримън бе помогнал на приятелските ни фирми, а значи и на Консултацията, да получат колосални доходи, като се добра до тайните на световната мрежа на касите за предварителна продажба на билети... Впрочем, не е нужно да изброявам всичко, което е свършил Беримън, списъкът ще е доста дълъг...

За сестрата на Беримън бях само чувал. По едно време тя се подвизаваше в ролята на агент-цифровик. Понякога прекарваше вечерите с брат си. Но никога не бях я срещал, защото по негласно споразумение с Джек гледахме да не си пъхаме носа в личните работи. Стигаше ни, че всеки човек беше прозрачен за нас, благодарение на техниката за подслушване и шпиониране, която владеехме в съвършенство.

Посещението на Джой никак не се връзваше с това, което знаех за нея (млада, но извънредно предпазлива, способна да измами и най-хитрия агент и така нататък) и затова бях нащрек.

— Моля — казах сухо и посочих вътрешната врата. — Не ще мога да ви отделя много време, но внимателно ще ви изслушам.

— Не — нервно отказа Джой. — Няма да влизам. Не бихте ли се съгласили да поговорим в колата?

Около минута размислях. Какво ли иска? Какво ли я е довело при мен? Кой ли ѝ е дал този адрес? Всичко изглеждаше много интригуващо и реших да не се отказвам от това удоволствие. Още повече, че Джой Беримън не можеше да се похвали с особена мускулатура. Движенията ѝ са прекалено женствени — веднага се забелязва...

— Добре — казах. — Но ще трябва да се преоблека.

— Колата е пред входа...

Тя като че ли не довърши фразата. Бързо, без да се оглежда, заслиза по стълбата. Погледнах малко подире ѝ, отидох до телефона. Според инструкциите, длъжен бях веднага да предупредя шефа за подобни срещи. Но сигурно не напразно работниците цели десет дена се занимаваха с ремонта на жилището ми. Шефът все едно ще узнае за срещата. И аз не му позвъних.

Джой ми харесваше.

Специално забавих крачка, за да я разгледам през прозорчето на колата. Джой забеляза това и нервно изкриви устни. Но щом хвана кормилото, неувереността ѝ се изпари. Сега до мен седеше внимателен, забелязващ всичко, виждащ всичко шофьор.

Чаках.

— В джоба — каза Джой, без да сваля ръце от кормилото.

Бръкнах във външния джоб на жакета ѝ, усетих топлина, излъчвана от тялото на Джой... Впрочем бележката, която извадих от джоба, веднага ме накара да дойда на себе си.

„Ние те открихме — пишеше на листчето. — Гледай внимателно в лицето всеки, който се приближава към теб. Внимателно следи всяка кола, която се движи насреща ти! Бъди нащрек! Ние искаме да видим изражението на лицето ти, когато изведнъж ни познаеш!“

Странно желание, помислих, и запитах:

— По пощата ли я получихте?

— Не. Открих я в джоба си, когато излизах от магазина на самообслужване.

— Трудно ми е да повярвам, че наистина може да ви заплашват...

Тя улови погледа ми в огледалцето:

— Преди един час и аз мислех така.

— Какво се случи през този час?

— Погледнете калника.

Спуснах стъклото, погледнах навън. Над десния калник наистина бяха здравата поработили — ламарината бе смачкана чак до вратичката. Тук-там стърчаха бежови парченца от излющената при удара боя.

— Видяхте ли кой го направи?

— Лица не забелязах. Беше камион. Блъсна ме на седемнадесета магистрала. Всичко стана толкова бързо, че се смутих.

— Жалко, Джой — след като помълчах, добавих аз. — Не обичам да се забърквам в такива истории. И вие, навярно, знаете защо... Може би трябва да се обърнете към полицията?

— Позвъних на брат си — отвърна Джой. — Той много се разтревожи от случилото се.

— Той ли ви даде моя адрес?

— Да, Ел... Мога ли да ви наричам така?

— Разбира се, Джой. Но вие къде позвънихте на Джек? Та той е в командировка... — свел очи, внимателно наблюдавах лицето на Джой. То не трепна. Джой, разбира се, можеше да знае къде се намира брат ѝ. Тя би могла например, да бъде връзката между Джек и Консултацията... Но все едно не можех да разбера за какъв дявол трябваше да се обръща към мен?... Дори нещо повече, ако не беше сестра на Джек, незабавно щях да напусна колата.

Сякаш почувствувала колебанията ми, Джой умолително ме погледна. Направи го очарователно. И поради това, че не можех да взема никакво определено решение, стана ми чоглаво.

— Искат да ми видят сметката — тихо, даже безпомощно рече Джой. — Сметката, Ел... Нали разбирате?

Тя повтори няколко пъти думата „сметката“. А когато така се акцентира на една банална фраза, в нея може би се крие втори смисъл. Но от какво се боеше тя в действителност? Защо не искаше да ми разправи всичко? Така неуверено може да се държи човек в помещение, натъпкано с апаратура, но нима тя не е проверила колата си?

Запалих цигара и дигнах глава, като понечих да кажа някакви незначителни, но приятни за такива случаи думи. Но вече нямаше нужда от тях. През тези секунди Джой бе успяла да разкопчае жакета си и от десния ѝ лакът, объл, мускулист и почернял ме гледаше никелираното дуло на пистолет. Той имаше невероятно предизвикателен вид, но оръжието беше истинско.

— В кутията при краката ви има изолационна лента — рязко каза Джой. — Превържете си очите.

Изражението на очите ми не ѝ хареса. Тя леко намали скоростта на колата и повтори:

— Недей да блещиш очи! И не мисли да се дърпаш. Не е голямо удоволствие да те пречука човек, Милер, но ако се наложи, и това ще сторя!

— А не ви ли се струва, че автомобил с пътник, на когото очите са превързани с лента, ще привлече вниманието на полицията?

— Това е моя грижа. Побързай!

Отстъпих. Не на нея. На пистолета ѝ. И никак не се учудих, когато на един участък от пътя тя спря колата и завърза ръцете ми с найлонов шнур.

— Влез в багажника, Милер! — заповяда тя. — Можеш да поспиш, докато те закарам...

— А ако почна да викам?

— Моля — каза тя, разточвайки думите. — Там където отиваме, можеш да правиш каквото искаш.

— Слушай — казах аз, като се намествах в багажника. — Дяволите да те вземат, ти ме надхитри. Но наистина ли си сестра на Джек, или това са само приказки?

Тя прихна да се смее.

— А нима не е същият почерк?

— Същият — принуден бях да призная. И Джой отново се изсмя, с такава сила захлопна капака на багажника, че в ушите ми зазвънтя...

Приблизително след час Джой отби от пътя и вкара колата в тесен гараж. Разбрах го, защото си ударих главата в някаква ниска подпора, когато две силни ръце ме измъкнаха от багажника и ме изправиха на неогъващите се крака.

— Тук има стъпала — чух гласа на Джой. Но придружителят ми нямаше намерение да бъде толкова вежлив с мен. Помъкна ме по стълбата и чух съвсем наблизко, явно зад преградата резки възклицания.

— Може би ще смъкнеш от очите ми тая гадост? — запитах аз опекуна си.

— Заслужил ли го е, момиче? — разнесе се дрезгав насмешлив глас. — Не ти ли е додявал с роднинските си чувства? Ха-ха-ха! — дивашки се зарадва той на собствената си шега. — Върви, момиче. Ти си свободна. Ще те чакат в офиса.

Когато стъпките на Джой стихнаха, опекунът свали превръзката ми и отстъпи крачка назад, стиснал за всеки случай юмруци. Но можеше и да не го прави. Първо, ръцете ми бяха вързани. А второ, да се бия с него нямаше никакъв смисъл — беше почти два пъти по-тежък от мен и въоръжен, разбрах го по издутия джоб на панталоните. В очите, които ме гледаха от широкото бледо лице, нямаше нито злоба, нито ненавист, просто този човек беше готов на всичко.

— Ако се опъваш — веднага ме предупреди той, — ще направя корема ти на пихтия! — Блъсна ме в креслото и отиде при телевизора,

който стърчеше в ъгъла на дългите си разкрячени крачка.

Покачване на цените, посещение в Близкия Изток, ограбване на магазин за скъпоценности, експедиция за неодинозаври в Африка... Опекунът слушаше всичко много внимателно и мърдаше дебелите си пръсти в такт с диктора.

Не разбирах какво очаква от предаването, но когато то свърши, опекунът обърна към мен бледото си лице и с удовлетворение изхриптя:

— За нашата работа нито дума!

— Не са успели още да научат — подсказах аз. — Може би след половин час...

— Млък! Теб никой не те пита!

Добре... Нямах намерение да споря с него, още повече, че пяхна в устата ми запалена цигара.

— Ще ме наричаш Ред. Пуши. Ние с теб сега сме нещо като братя, ха-ха! И заедно живеем. А сега ставай. Имаме още работа. Поживо!

Този път пътешествието продължи повече. Почти се бях задушил, когато Ред ме измъкна от багажника:

— Жив ли си? Слава богу!

Къщата, в която ме водеше, се намираше сред високи дървета. Успях да го забележа, когато опекунът свали превръзката от очите ми. Значи, реших аз, се намираме извън града или в една от парковите му зони... Къде, не знаех. Но човекът, на когото ме предаде опекунът, ми беше познат. Толкова добре го знаех, че в друго време и при други обстоятелства бих предпочел да избегна тази среща.

Преди половин година съдбата под формата на заповед от шефа ни събра в една фармацевтична фирма, която Джон Лесли — така се казваше моят познат — трябваше да охранява. Асоциацията на бившите агенти на Федералното бюро за разследване (Медисън-авеню, 274) бе му възложила тази задача, и трябва да призная — момчетата от Асоциацията имаха доста работа. Трябваше да си отварят очите за всеки минувач, шофьор, техник, дори и за шефовете на отделите — за всеки, който случайно или нарочно можеше да стане причина за изтичане на секретна информация от охраняваните от Асоциацията

фирми. Налагаше им се да претърсват чужди чанти, автомобили, да разглобяват полилеи, да проверяват електрическите и телефонни инсталации, канализационни тръби, да контролират познанствата на служителите, да се мотаят из разни вертепи — незавидна служба... И Джон Лесли добре ме беше запомнил, защото при работата ни във фармацевтичната фирма победихме ние с Джек, а не неговата банда!

Без да става от бюрото — той винаги малко се стесняваше от ниския си ръст — Лесли ми кимна, като кръглите му очи бяха станали още по-кръгли:

— Седни, Милър. Този път ни беше нужен твоят шеф, но той не влиза в багажника и на най-голямата кола. Кажи му го при случай.

Дали ще ми предоставят такава възможност? — помислих аз. Или сам ще трябва да си я извоювам?...

— Пътешествието ти още не е завършило — със същия неизразителен глас забеляза Лесли. — Просто исках да се убедя, дали момичето не е сбъркало и е довело именно теб. Доволен съм. Много доволен. Имаме за какво да си приказваме. И не мога да не те упрекна, Милър — защо вярваш на роднините на приятелите си? Кошмарно заблуждение!... Кафе! — викна той в микрофона.

Смутена жена с изплашено лице и треперещи ръце донесе табла с чашки и кафеник.

— Не мога да ти развържа ръцете, приятелю — изхъмка Лесли. — Много обичаш да се биеш. Но ако искаш да се поободриш, отвори си устата.

Не се възпротивих. Лесли не е Ред. Услугата му не можеше да ме унизи. Той беше също като мен, професионалист, само че работеше за друго. И аз послушно отворих уста, на големи глътки излочих всичко в чашката.

— Ти вече навярно се опитваш да проумееш случилото се? — запита Лесли. — Аз ще ти подхвърля „ключо“ и до следващата ни среща поблъскай си хубавичко главата — как най-добре да отговориш. От това ще зависят много неща.

— Е? — запитах.

— Защо Консултацията е прибрала експерта от фирмата „Сметка“? Къде го държите? И какво смятате да правите с него? Ето тези три въпроса, Милър. Обмисли ги добре, аз не искам сега да отговориш.

Когато върналият се Ред почна да завързва очите ми, реших също да подхвърля „ключ“ на жената, която разтребваше масичката. Просто така. За всеки случай.

— Лесли — запитах, — ще ми дадете ли палто или пак ще ме увиете с одеяло?

Глулав въпрос, такъв лесно се запомня. Жената учудено дигна глава, но Лесли не се хвана на въдицата:

— Всичко зависи от теб...

Сега не лежах в багажника, а на задната седалка. Но не ми беше по-добре. Одеялото, с което грижливо ме уви Ред (Лесли не тръгна с нас), цялото се бе намокрило от потта. За да се успокоя, заех се с неща, които можеха да ми помогнат. Открехнах предпазливо превръзката и запомних цвета на седалката. С пръстите на завързаните си ръце успях да издърпам няколко нишки от одеялото и ги скрих зад колана на панталоните — само до него можах да стигна. Сумтенето на Ред, който смучеше пура, ме докарваше до лудост, но мълчах. Ние сме воюващи страни. Никак не преувеличавах, като мислех така. И шефът, и Беримън, и аз, и Кронър-младши — всички ние водехме истинска тайна война против фирмите, конкуриращи нашите приятели... Нас всичко ни интересуваше. Леките акумулатори за електромобили. Специални мотори за състезателни автомобили. Радиолокационни апаратури. Нови видове лекарствени препарати...

Получената информация отиваше в ръцете на шефа. Това, разбира се, не означаваше, че всичко, получено от агентите, веднага се пускаше в работа. По-полезно беше някои изобретения да се позадържат известно време, а други изобщо да се върнат обратно. Но това вече не интересуваше агентите, такива като мен или Беримън. Ние си получавахме процентите и се заемахме с нови задачи, като впрочем винаги съблюдахме да бъдем изключително порядъчни по отношение на нашите клиенти. И всеки от нас, когато напускаше службата, трябваше да подпише документ, с който се задължаваше да не се намесва повече в работите на една или друга фирма, защото законите на Консултацията строго забраняваха да се продава една и съща информация на различни лица или да се извършват действия

против фирмите, които са се обърнали дори един единствен път към нас за помощ.

„Защо Консултацията е прибрала Експерта от фирмата «Сметка». Къде го държите? Какво смятате да правите с него?...“ Лесли ми бе подхвърлил наистина напълно приличен „ключ“. Струваше си да поразмисля.

Него ден, спомних си аз, шефът ме извика необичайно рано... И не някъде другаде, а в разглобяемия кабинет, където се водеха най-важните разговори. Не, не сбърках, като нарекох кабинета разглобяем. Стените, подът, таванът на този кабинет, прозорците и вратите му бяха направени от множество детайли, които плътно се сглобяваха, всеки от тях можеше да бъде изваден за броени минути и разгледан под микроскоп — пълна гаранция, че конкурентите не са ни лепнали уши!

В кабинета нямаше електрическо осветление. Електрическата мрежа е прекалено удобна за любителите на подслушвателна апаратура. Кабинетът се осветяваше от газена лампа — гордостта на шефа. Посетителите не само попълваха формуляри за посещението си, но и сами ги откъсваха, като оставяха върху светлочувствителната хартия отпечатъци от пръстите си. Не се изхвърляше нито един документ. Всичко веднага се изгаряше в постоянно горящата камина. Скрити камери отбелязваха всеки жест на посетителите. Трябва да кажа, че техниката и обслужващите я сътрудници работеха безпогрешно. Ако все пак се случеше да изтече информация, кабинетът на шефа нямаше нищо общо с това.

Но най-интересното него ден аз видях в демонстрационната зала. Шефът натисна копчето, включи камерата за вътрешна връзка и на телевизионния екран се появи изображението на самоуверен човек с прекрасно високо чело, с тъмни прилежно сресани на път коси. Изглежда, беше левак. Устата му нито за миг не се затвори, но аз не виждах с кого разговаря: камерата бе фиксирана на него.

— За какво говорят? — попитах аз. — Може ли да пуснете звука?

— Не — мрачно отвърна шефът. — Писна ми вече да слушам гласа му! — В думите на шефа имаше искрено удивление. — Години наред съм се упражнявал търпеливо да изслушвам безкрайните празнословия на какъвто и да било дърдорко, но случаят е феноменален, Ел! Ала човекът, когото виждаш на екрана, не е само бърборко. Той е и гений! Истински гений!

— А конкретно кой е той?

— Експерт от фирмата „Сметка“. Много голям специалист по компютрите. Човек, способен да решава творчески задачи, даже когато не е известен методът за решаването им. Този човек е способен да поставя неочевидни проблеми и да дава заключения, прескачайки второстепенните подробности. Способен е да предсказва бъдещите състояния на изследвания обект и, най-последно, да противопоставя на масовото предубеждение собственото си мнение!

— Изглежда, наистина сте срещнали достоен противник — поласках аз шефа.

Дебелото му с тройна брадичка лице разцъфна — той разбираше много добре защо подхвърлям този явно неверен вариант, ала... Шефът обожаваше да поправя дребните грешки на сътрудниците си. Но никога не им прощаваше големите!

— Експертът не бива да бъде наш противник — каза шефът. — Главата му струва милиони. И на нас ни е нужна тази глава!

Дори отявлените циници се възхищаваха от шефа. И бяха прави. Името му никога не се срещаше в отчетите, не се бе прославил в нито една акция, не бе похитил сам нито един, дори най-дребния проект... Но нима не е по-важно от най-сериозната кражба самата мисъл, че по заповед може всичко да се открадне? Пословицата гласи: уловилият риба през целия ден е сит, научилият се да лови риба е сит завинаги... Шефът умееше да лови риба и учреждението, скрито под скромното име Консултация, го хранеше не по-зле, отколкото Форд автомобилите...

— Ел, знам много малко. Но трябва все пак да започнем от нещо. Преди няколко години фирмата „Сметка“ примами Експерта от една малка държава. Нали помниш големия шум за „Изтичане на мозъци!“ — това се отнасяше главно за Експерта. Още тогава той беше известен

като изобретател и учен. А изобретателят, Ел, да знаеш, винаги е бич за бизнеса. Появяването на ново вещество, нов процес (още повече принципно нов!) винаги има неприятни последици — бързо трябва да се промени нагласеното вече производство. А съгласи се, че това не е толкова просто и не всеки промишленник ще се реши на това. А фирмата „Сметка“ се реши. Щом Експертът се появи у тях, те подновиха по негово указание машините си. Имаше моменти, когато на мнозина се струваше, че фирмата не ще издържи финансовите тежести и ще фалира. Но тя издържа, а след година покри загубите си, като получи правото върху патенти за най-различни изобретения. Всички зинаха от учудване, когато на пазара почнаха да се появяват изделия, над които си бяха блъскали години наред главите. С една дума фирмата „Сметка“ взе да търгува с всичко, което лежеше в конструкторските бюра на другите фирми във вид на недовършени проекти. И забележи, Ел, шпионите нямаха нищо общо с това. Фирмата „Сметка“ просто не държеше шпиони. И когато в Консултацията се появиха първите жертви на фирмата „Сметка“, трябваше доста да си поблъскам главата — по какъв начин Експертът и помощниците му получават нужната информация за своите машини.

— Любопитно!

— Изразът е много слаб, Ел! Извънредно любопитно! Защото на фирмата „Сметка“, разполагаща с новия компютър на Експерта, действително не са нужни промишлени шпиони. На тях им е достатъчно само едно: информация, получена от случайни разговори, от официални публикации, от рекламни проспекти. Всички тези откъслечни данни, които не говорят нищо дори на специалисти, се програмират от Експерта и подават в компютъра, а той вече сам дава идеята и дори технологията! Е, какво ще кажеш?

— Непостижимо! — отвърнах аз. — Прилича на приказка!

— Сурова приказка, Ел. Както знаеш, фирмата „Сметка“ никога не е поисквала от нас някакъв вид приятелска услуга. Ето защо Консултацията реши да я постави на подobaващото ѝ се място.

— Извинете, шефе, но ако се съди по камерата, Експертът се намира вече в нашите ръце. Следователно, проблемът е решен.

— За съжаление, не, Ел. Експертът е в ръцете ни, но колкото и да е умен, работата не е вече само в него. Трябва да изкараме от строя

самия компютър! Тази прекалено скъпа, извънредно сложна машина не може да бъде поправена бързо и... особено без помощта на Експерта...

— С тази задача, естествено, ще се заеме Джек?

— Не. Джек е зает с друга сериозна задача.

— Значи Лендъл, шефе? Той е специалист по такива машини...

— И той не, Ел. Лендъл не може да бъде внедрен. Сътрудниците от фирмата „Сметка“ го познават много добре... С тази задача ще се заемеш ти.

— А какво ще стане с Експерта?

Шефът ме погледна и отговори уклончиво:

— Ще зависи от това чия страна ще вземе той в предстоящата битка.

Припомних си всичко това, докато слушах сумтенето на Ред, който нито веднъж не се обърна към мен. Най-после пътешествието ни свърши. Отново свалиха превръзката от очите ми и ме вкараха в асансьор. След тъмния коридор от светлината остра болка преряза очите ми. Замижах и в същия миг ме подхванаха ръцете на Ред.

— Дръж се — каза безизразно той. — Ще минеш обработката, ще се напиш...

Не мисля, че ме заплашваше нещо сериозно. Иначе не биха ми развързали ръцете. А Ред го направи и даже ми даде възможност да ги поразтрия, после ме поведе по дълъг, неприятно пуст коридор към ниска метална врата. Озовахме се в истински басейн. Бял купол се извисяваше високо горе, стъпала водеха към прозрачна вода. Куполът на басейна бе покрит с фалшиви цветни витражи, и явно стърчеше над някакви здания, но аз не бях срещал подобно нещо в градския пейзаж.

По заповед на Ред се съблякох. Бельото, в което бях скрил нишките, измъкнати от одеялото, отнесе мрачен момък, на вид от ония, които обичат да се събират по запустели места. И повече не видях бельото си, а и в бъдеще съдбата едва ли щеше да ми го върне...

Обработката беше прилична.

Мощни струи вода ме шибяха едновременно от три страни, одраха кожата ми като с гласпапир. После Ред най-старателно изследва кожата ми със силните си дебели пръсти дали няма някъде защито апаратче. Но и с това обработката не свърши. Косите! Нима не са

прекрасно място за миниатюрна кинокамера? И Ред острига косите ми... Ноктите! Нима не може да се скрие под тях микрофон? И Ред старателно изрязва ноктите ми...

Облякох дрехите, които ми донесе все същото момче, бяха доста чисти, но поизносени и поисках от Ред цигара.

— Пуши! — разреши ми той и ми даде цял пакет.

Коридорите, по които ме поведе пак, бяха необикновено пусти. Само веднъж се мерна под крака ми мраморна плочка с фирмения знак на строителната компания „Лоуъл“ и парченце фолио с емблемата на фирмата за сладкарски изделия „Херши“ с отпечатък от женски устни в шоколаден цвят. Не е уловка, помислих аз. Строителите и фирмите за сладкарски изделия разпространяват продукцията си из цялата страна.

— Е, Милър — каза Лесли, когато Ред ме въведа в кабинета му, — сега ще те изпратя да си починеш. Но трябва да знаеш, че всичко, което ще ти бъде казано сега и за в бъдеще, е истина. Не искам да те обърквам, навярно се досещаш защо... А ето ти и потвърждение. Гледай екрана!

Обърнах се към екрана на телевизора и видях басейна, в който току-що бях. На стъпалата му стояха хора и сред тях познах... Лендъл! Четецът от Консултацията! Облечен в шикарен яркозелен костюм, той недоверчиво се озърташе, извисявайки се над опекуните като строителен кран. Не ми се харесаха очите на Лендъл! Той явно се страхуваше. Мъчеше се да скрие страха си, срамуваше се от него, но от способността му да се контролира нямаше и помен! Няколко удара, и с Лендъл можеха да правят вече каквото си искат. Здравно са се хванали с Консултацията, щом за няколко дена са успели да купят Джой Беримън и да отвлекат Лендъл и мен...

Лесни внимателно наблюдаваше лицето ми.

— Ясно ли ти е всичко?

Кимнах.

— Искаш ли да живееш с Лендъл в една стая?

— Не! — отвърнах бързо.

— Защо?

Усмяхнах се и той разбра. Лендъл може и да са сломили, но с мен щяха още доста да се поизмъчат...

Стаята, в която ме настаняха, по нищо не се различаваше от стаите в приличен хотел. Даже имаше и телефон. Вдигнах слушалката и веднага чух гласа на Ред:

— Искаш ли нещо?

— Да плюскам — казах аз.

— Наспи се — изсмя се той. — С гладен стомах по-добре се спи.

Окачих слушалката. В думите на Ред имаше истина. Пък и стаята не приличаше на килия. Имаше всичко, необходимо за човека. Значи... Значи, ще се опитат да ме купят... Струва си да обмисля... Струва си. Легнах на леглото, главата ми се замая...

А когато се събудих, пред кревата на висок стол седеше Лендъл. Остриганата му глава нелепо стърчеше над високата, скриваща врата му яка. Шикарният костюм бе сменен със старомодна поизносена дреха. В такъв вид не ще излезеш на улицата... И, прочел сякаш мислите ми, Лендъл безнадеждно каза:

— Докато ти спеше, Ел, аз огледах всичко. Ние сме на деветия етаж, и отвън няма никаква стълба, освен това двойни щори, така че оттук нищо не може да се хвърли...

Лицето на Лендъл беше изподрано, лявото му око подпухнало.

— Биха ли те? — запитах аз.

Той трескаво замига — моите думи не му се понравиха. Като навит, той сега можеше да мисли само за едно — за бягство.

— Ел, какво ще стане с нас?

Свих рамене.

— Ел! Аз не съм участвувал във вашите машинации. Напуснах фирмата „Сметка“ само защото вашият шеф ми предложи повече. Не съм му издавал даже никакви тайни, макар че можех. Аз съм чист пред съвестта си, Ел, нима ще ме убият заедно с теб?

— Не ти харесва моето съседство, а? — мрачно запитах аз.

— А не, аз не за това, Ел! — нова мисъл му хрумна и той неестествено се оживи. — Ел, аз съм чист, чист. Те трябва да ме пуснат! Ел, заклевам те, потвърди им го и когато ме пуснат, аз ще те измъкна. Ще видиш, ще те измъкна!

— А, не, момче, спасявай се сам, както можеш.

— Ел, но аз наистина съм чист!

— Ами тогава възползвай се от своята чистота!

— Ел, те не ми вярват!

ЧАСТ ВТОРА

ЗАДАЧА, КОЯТО МОЖЕ ДА СВЪРШИ ЛЕСЛИ

Разбира се, Лендъл беше жалък. Но не биваше да го отписвам. Можеше да ми дотрябва. В известен момент бих могъл да го пожертвувам, както ме пожертвува Джой Беримън. И нямах никакви угризения на съвестта.

Облякох се, излязох в тесния коридор и се ослушах. В стаята на Лендъл не се чуваха никакви звуци, но той си беше вътре. Седеше в креслото, подложил ръце на тила и безцелно разглеждаше тавана. В позата му имаше такова отчаяние, че се усмигнах. А той, като ме видя, се наведе напред и запита:

— Теб не те бият? Защо?

Беше жалък. Но той сам утежняваше положението си. Никога не бива да губиш самообладание — това е правилото на професионалисти. И си помислих — каква ли пакост е сторил Лендъл на фирмата „Сметка“, щом така здраво са се заели с него? Издаване на производствена тайна? Едва ли... В това отношение Лендъл беше наистина чист.

А може би всичко е свързано с Експерта? Версията изглеждаше интересна. Ако излезех прав, трябваше да огледам цялата история отстрани. Кръвопийци! Някой жертвуваше Лендъл, някой жертвуваше и мен. Някой поставяше под ударите Експерта, някой — Джой Беримън. Играта явно се водеше на много високо ниво. Шефът и Джек Беримън, от една страна, Лесли и фирмата „Сметка“ — от друга. А аз? Нима шефът действително ме е ценял толкова малко, че е могъл спокойно да ме хвърли в тоя котел? Тази мисъл не ми се хареса. Спомних си възхищението на шефа след операцията с фармацевтите... Не, не бива да мисля така... Тая версия изсмуках от пръстите си... Добре! Тръснах глава и попитах Лендъл:

— Какво знаеш за фирмата „Сметка“?

Лендъл трепна и изплашено ме загледа.

— Успокой се. Не ме интересуват греховете ти. Интересно ми е какво можеш да добавиш към онова, което веднъж ми разправи?

Закрил очи с дланта на дясната си ръка, Лендъл се излегна удобно в креслото, сякаш набираше кураж, но в това време вратата се хлопна. Влезе Лесли, усмихна се и ме повика:

— Милър, искам да поговоря с теб.

Беше във весело и много демократично настроение. Излязох след него, но не останахме в коридора, а отидохме в моята стая.

— Милър, искам да почна с главното. Задоволява ли те твоята работа? Твоята бивша работа?

Свих рамене.

— Тогава аз ще отговоря. Не те задоволява. Нали е така? Първо, тя е противозаконна. Второ, не те удовлетворява. Трето, не се рентира. Имам пред вид не парите, а неврозата, от която страда всеки професионалист. Освен това работата ти е престъпна, защото такива като теб ограбват не просто частните фирми, а самата държава, самия народ, чиито представители, колкото и да е парадоксално, са самите те.

— Е — възразих, — ако се погледне на нашите действия като на известно преразпределение на информацията, всичко изглежда съвсем иначе. Вместо с ценното изобретение или откритие да разполагат шепа хора, то веднага става достояние на мнозина.

— Промисленият шпионин, по правило, е въоръжен, Милър, няма защо аз да ти го казвам. А оръжието вече е предпоставка за престъпление.

Премълчах. Нали хората, които охраняват фирмите, не са агънца и всички те великолепно владеят оръжието.

— Виж какво, Милър. Ти имаш глава. Много добра глава. И в заблужденията си не си отишъл много далеч. Не е ли по-добре да преминеш на работа при нас? Преимуществата са очевидни, каквото и да приказваме. Дейността ти ще бъде строго законна. И освен това, не ще е нужно постоянно да се боиш от всички и всичко. Ще живееш спокойно, както подобава на гражданин на една голяма страна. А за да отпаднат и последните ти съмнения, ще ти кажа направо — в най-близко време имаме намерение да ликвидираме Консултацията. На всички ни е дошла до гуша. Разбира се, не ще можем да ви дадем под

съд. Вие работите чисто, почти не оставяте следи. Но ще приложим към вас вашите методи.

— А това ще бъде ли законно?

— Аз поемам отговорността, Милър.

Замислих се.

— Не те карам да бързаш с отговора. Имаш време цяла седмица. Помисли. Няма да ти преча. Наспи се и знай, че при нас си в безопасност — Лесли помълча и неочаквано запита със съвсем друг тон: — Впрочем, защо реши да се преквалифицираш в цифровчик?

Да, не оставаха вече никакви съмнения. Лесли наистина работеше за фирмата „Сметка“. Защото кой друг може да се бои от цифровчиците, елита на промишления шпионаж? Помнех добре заниманията на единствения наш цифровчик Кронър-младши, който разкри секретния зумерен код на компютъра „Пасифик телефон енд телеграф къмпани“. Узнал кода, Кронър-младши даде поръчка за доставка на телефонни и телетайпни апарати и доста изгодно ги пласира, оставайки извън обсега на закона и личната полиция на „Пасифик къмпани“.

Но това е епизод.

Истинските цифровчици не гонят печалби. Тях ги интересува информацията. Информацията, която се пази не в частни лица, а в запомнящите устройства на компютрите. На една конференция на ЮНЕСКО известният специалист Бърнърд Бенсън заяви, че натрупаните в запомнящите устройства тайни отдавна представляват реална опасност. Като преразправи класическия случай с някакъв експерт, арестуван за системни кражби на информация от блока на паметта на компютъра на една голяма фирма. Клиентите на тази фирма срещу определена такса можели да се свързват по секретен телефон направо с компютъра. Узнал номера на секретния телефон, експертът, използвайки печатащата приставка към телефона си, се занимавал с кражба на информация дотогава, докато самата машина не съобщила на стопаните си, че я използват неправилно. По това време експертът вече бил успял да се добере до информация, която не подлежала в никакъв случай на разпространение.

Но аз никога не съм бил цифровчик. Аз съм химик. Така и казах на Лесли.

— Но напоследък — възрази той — проявяваш много голям интерес към компютрите.

С бързо движение той извади от джоба си магнетофон. Апаратът бе съвсем малък, но гласът на шефа прозвуча съвсем ясно и разбираемо, сякаш изговаряше текста специално, за да бъде записан на лента.

— ... На фирмата „Сметка“, разполагаща с новия компютър на Експерта, действително не са нужни промишлени шпиони. На тях им е достатъчно само информацията, получена от случайни разговори, от официални публикации, от рекламни проспекти. Всички тези откъслечни данни, които не говорят нищо дори на специалиста, се програмират от Експерта и подават на компютъра, а машината вече сама дава идеята и дори технологията...

Лесли изключи магнетофона и впери очи в мен.

— Не си представляваш, Милър, какви трудности преодоляхме, докато създадем този компютър. Дори и през ум не ни минаваше, че ще се наложи да мислим за неговата защита, но сега само с това се занимаваме. Ти си талантливо момче, Милър, но този път залькът ще ти заседне в гърлото. Мислил ли си за това?

Не отговорих. Беседата ни още от самото начало страдаше от известна едностранчивост и за мен бе добре дошло. Нека си каже всичко. Впрочем, Лесли долови мислите ми.

— Досещаш ли се защо те натикаха в багажника на колата?

Досещах се.

— За да ме разменят ли?

Той с удовлетворение кимна.

— Да. Но помни, че това не изключва моето предложение. Ние все едно ще направим размяната, но ако пожелаеш, можеш да работиш при нас. Ще сторя за това всичко, което е необходимо.

И така, Лесли си каза думата. Тя попадна на добра почва. Не можех да не се замисля за бъдещето си. И сега, когато седях в креслото до прозореца с решетки, подреждах мислено като пасианс възможностите, които имах. По-точно — вариантите измежду които можех да избирам. Уви, не бяха много.

Първо. Да приема предложението на Лесли. Ако Консултацията наистина виси на косъм, не си струва да оставам повече в нея. Сестрата на Беримън ми даде прекрасен пример... Второ. Да се опитам да разбера доколко е сериозно предложението на Лесли. Ако цялата операция е само негова лична инициатива, дори и подкрепена от фирмата „Сметка“, рано е да се отказвам от Консултацията. Още повече, че в душата си вярвах в непоклатимостта както на шефа, така и на Беримън... Трето. Да се опитам да похитрувам с Лесли, да поизчакам, за да мога да избира единственото правилно решение.

Когато Лесли си отиде, спрях се на третия вариант. За първите два нямах достатъчно информация. Така че оставаше третият. Третият... Изпих кафето, донесено от Ред, и пак взех да мисля за Лендъл.

Както вече казах, Лендъл се занимаваше в Консултацията с четене. Имаше нюх към интересната информация и работата му прекрасно потвърждаваше известната теза: осемдесет процента от тайните сведения агентът винаги може да получи от официалната преса. Когато напусна фирмата „Сметка“, Лендъл не се смути. Такива винаги ги следят. Помнят ги. Наистина: онзи, който продава тайни, за да печели от това пари, винаги може да извърши сериозно престъпление — да организира за сметка на новия си господар свое собствено производство. Така че не изпускахме Лендъл от очи нито ние, нито сътрудниците на Лесли... Впрочем, мен не това ме интересуваше. Имаше по-важни неща. Например, кой бе предупредил Лесли за акцията, която подготвихме против фирмата „Сметка“? Само от подслушвателна апаратура, монтирана в демонстрационната зала ли бе узнал? Или от Джой Беримън, успяла да измъкне нещичко от брат си?

Опитах се да възстановя беседата си с Лендъл с всички подробности. Дори не беше беседа. По заповед на шефа, преди около две седмици Лендъл ме запозна с работата на експерта.

— Предположенията ми — каза тогава Лендъл, — може да се окажат несъстоятелни. Така че се отнеси критично към тях, Ел, без да забравяш впрочем и това, че и в най-невероятните случаи се крие зрънце истина. Човек, Ел, успешно решава най-различни задачи по класификация и разпознаване на обекти, явления и положения. Ето защо в наше време промишлените фирми се стараят да открият

колкото се може по-ефективен начин за използването на човека в качеството му на елемент или звено в сложните автоматични системи. За сега е невъзможно човекът да се замени със специализиран разпознаващ апарат. Само човекът притежава способността да предвижда, тоест интуитивно да избира правилните начини за решаване на внезапно възникналия проблем. А машината, Ел, дори и най-умната машина, не притежава подобна способност. Освен всичко казано дотук, следва да помниш и това, че броят на взетите от човека решения не е безкрайно голям, въпреки безкрайно разнообразните състояния на външната среда, обуславяща решенията. Например машинописката, каквито и варианти на един и същ звук да ѝ предлагат, винаги ще удря един строго определен клавиш... Откакто се появи компютърът, създаден от Експерта, положението се промени. Тази машина, Ел, е способна да реагира с определен брой решения на безкрайно разнообразните изменения в характеристиките на външната среда. Тоест, имаме работа със система. Със система човек-машина. Единна, цялостна, в която огромно значение има и единият и другият елемент...

Припомняйки си тези думи, подсъзнателно чувствавах важността им. Нещо повече, почнах да осъзнавам, че моето положение по някакъв начин зависеше от информацията, която ми бе предал Лендъл... Да, наистина не бива да го отписвам... Най-малкото, необходимо ми е отново да поговоря с него.

Но когато след обед почуках на съседната врата, тя се оказа заключена. Лендъл го нямаше. Телефонът също бе изключен и дори Ред не се вестяваше. И трите дена, през които бях оставен сам на себе си, изминаха мъчително бавно, като в пустиня. В тесния коридор, отделящ ме от външния свят, не се чуваха нито стъпки, нито гласове.

А после всичко се промени. Дойде Лесли и аз разбрах, че се е случило нещо...

— Е — запитва той, — какво реши?

Поклатих глава.

— Възпира ме примерът на Лендъл.

— Говори по-ясно, Милър.

— Лендъл премина към нас, но кариерата му едва ли може да се смята за удачна. Боя се да не се случи и с мен същото. Шефът не вярвам да чака, докато ви предам всичко, което знам. Рано или късно ще ме натикат в багажника на друга кола...

— Не — твърдо заяви Лесли. — Дните на Консултацията са преброени. Що се отнася до Лендъл, ти си прав — той не направи кариера. Но той не е професионалист, ти го знаеш. Практически, той никому повече не е нужен. И твоят шеф, и ние изстискахме всичко от него. И... — Лесли за секунда се смути. — Ако си решил да работиш при нас, имаш прекрасна възможност да го докажеш.

Погледнах въпросително Лесли.

— Преди няколко часа — равнодушно заговори той, — Лендъл убил опекуна си и се вмъкнал в техническия отдел. За съжаление там държим оръжие и Лендъл успял да го завладее. Нещо повече, заплашва, че ще убие тримата заложници — чиновниците, които са работели там, ако не му предоставят автомобил и възможност да избяга.

— Не съм очаквал, че Лендъл е толкова чевръст. Наистина ли е завладял оръжието?

— И ние не го знаехме — мрачно каза Лесли. — Няма да крия, че на мен нищо не ми струва да пречукам Лендъл заедно със заложниците, още повече, че за трупове на чиновници винаги мога да обвиня него. Но, Милър, на мен ми е нужен самият Лендъл. Жив. Ти правилно се досети — мен ме интересува Експерта и аз вече се уговорих с твоя шеф за размяната. С Лендъл. Или... с теб, ако не поискаш да останеш при нас. Готов ли си да ни помогнеш?

— Да — отвърнах аз. — Но няма да бъде лесно.

И неочаквано Лесли се усмихна.

— А при фармацевтите лесно ли ти беше?

Тръгнахме по много дълъг коридор, който няколко пъти завиваше под прав ъгъл и спряхме пред вратата, зад която се укриваше Лендъл. Няколко души в цивилно облекло (Никакви полицаи! Нали случилото се засягаше само хората на Лесли!), бяха издигнали барикади в двата края на коридора и напрегнато наблюдаваха какво ще стане. Скрих се зад една бетонна колона и викнах:

— Лендъл, не стреляй! Аз съм — Милър!

Дори по гласа усетих колко е съсипан Лендъл.

— Към мен ли искаш да се присъединиш? Или е провокация? Да знаеш, че имам военен автомат и ако някой влезе с теб, няма да се поколебая — ще убия и теб, и твоите приятели!

— Лендъл, те искат да бъдем заедно.

— Правилно — разсмя се неестествено, трескаво той. — Плъховете трябва да бъдат изолирани, иначе ще разнесат чума. Влизай, Ел!

Открехнах предпазливо вратата и влязох в стаята, като очаквах всеки момент изстрел. Но не последва изстрел, макар че самата стая ме порази. Тя беше празна. Само в най-отдалечения ъгъл бяха струпани на гигантска камара бюра, кресла, чертожни дъски, стативи. В една пролука забелязах цветите на два автомата и пребледнялото лице на Лендъл.

Заложниците — трима човека — стояха недалеч от вратата. Ръцете им бяха завързани, на врата на всеки от тях бе нахлузена примка, завързана за вентилационната тръба. Ако не беше стъкленият блясък на ужас в очите на заложниците, човек можеше да помисли, че се занимават с някакъв идиотски спорт.

— Е? — тържествено попита Лендъл, надзъртайки от леговището си. — Нали ти казах, че ще успея да се измъкна! — така странно се захили, и аз си помислих, че шефът, май, е надценявал психиката му.

А Лендъл не мирясваше:

— Ще се измъкнем, Ел! Ще ни дадат кола и възможност да си отидем. Няма да посмеят да откажат, защото държа нещичко в ръцете си! — Той хитро погледна към заложниците.

— Мислиш ли — запитах аз, — че фирмата няма да припише на теб всички трупове?

— Не ще посмеят — възрази той и страните му почервеняха.

— Защо?

— В моите ръце е Експертът!

— Експертът? — удивих се аз. И си помислих — изобщо виждал ли е той експерта? Шефът показвал ли е пленника си на другото, освен на мен?

— Той е тук, Ел! — възбудено заговори Лендъл. — Сред заложниците. И никой няма да поиска да загуби Експерта! Знам каква е работата — той хитро ми намигна, но хитростта му явно имаше болезнен характер.

— Каква е работата? — запитах търпеливо.

— Ти си забравил, Ел! — настроението на Лендъл се променяше всяка минута. — Спомни си какво ти казах в Консултацията! В системата човек-машина еднакво са важни както единият, така и другият елемент. Но — и това е много важно, Ел! — зад всяка система стои все пак човекът! Представи си великолепен, много рядък музикален инструмент. Например, цигулка. Всеки човек може да извлече от нея звуци. Няколкостотин могат да свирят сносно. Десетина свирят великолепно. Но по правило, има само един майстор, който умее да направи великолепната цигулка божествена! Говоря за Експерта, Ел. За гения на програмните импровизации! За човека, който единствен умее да си служи с такъв сложен компютър. Сега разбра ли? — Лендъл се наслаждаваше от ефекта. — Не работи зле главата ми, а? Сам се досетих за това. А всички вие забравихте Експерта и решихте да повредите машината... Безсмислено, Ел! Механичният мозък не може да бъде гениален без помощта на човека! Само човекът може да го направи гениален! — Лендъл прекъсна разгорещения си монолог и подозрително впери очи в мен: — Разбери кой от тях е Експертът! Побързо! И го доведи тук!

Аз се приближих до заложниците. Всички бяха облечени в тъмни комбинезони и приличаха на техници средна ръка. На един от джоба му се подаваше логаритмична линейка. Имаше лунички, лицето му бе неизразително, но именно той привлече вниманието ми, защото в очите му, докато очите на другите бяха помътнели от страх, се долавяше желание да разбере случилото се.

— Ел! — викна Лендъл зад барикадата. — Казват, че Експертът е бил веднъж сериозно ударен от ток. Търси белег на лявата ръка!

С облекчение въздъгнах: Лендъл явно никога не бе виждал Експерта... И заповядах:

— Ръцете!

И тримата като манекени изпънаха напред вързаните си в китката ръце. Вените се бяха издули, лицата им бяха потъмнели от напрежение... Още един час и ще почнат да падат. Когато последният

от тях излезе език, песента на Лендъл ще е изпята. Желанието му да живее, дори подкрепено с двата военни автомата, няма да има никакво значение за Лесли... Значи... Значи, аз все пак трябва да заложа на Лесли...

Обърнах се към Лендъл, за да му извикам, че Експертът не е сред заложниците, но луничавият закрещя с отчаяние:

— Аз съм Експертът!

Най-вероятно думите му бяха продиктувани от страх, но Лендъл ги чу.

— Ел! — изхриптя той тържествуващ. — Виждаш ли, познах! Домъкни Експерта тук! По-живо!

Но не се наложи да употребя сила. Махнах примката от шията на луничавия и той сам тръгна към барикадата на Лендъл. На три крачки от нея двамата се спряхме и луничавият, озъртайки се, повтори:

— Аз съм Експертът!

— Как ще го докажеш?

— Питайте ме каквото искате!

— Кои са тези хора? — Лендъл посочи с цевта на автомата останалите заложници.

— Охрана! Те трябваше да ме охраняват!

— Защо си в комбинезон на техник?

— Работех в лабораторията. Не съм конте!

— Отлично! — заяви Лендъл. Тази информация бе достатъчна за прекалено възбуждения му мозък. Но моята оценка на случилото се бе по-друга. И казах съмненията си на Лендъл.

— Ти ли си Експертът?

— Да! Да! Да! — отвърна все така истерично луничавият.

Луди, реших аз... На устните и на двамата се бе появила пяна. Очите им се бяха налели с кръв. Ако имах оръжие, бих могъл просто да ги застрелям. Но нямах оръжие, а не бих успял да скоча върху Лендъл...

— Ръцете! — закрещя Лендъл. — Покажи си ръцете! Аха, Ел, виж! Има белег!

Замълчах. На ръцете му нямаше никакъв белег. Лендъл виждаше само това, което му се искаше да види. Впрочем, той май промени решението си:

— В ъгъла! Легни! По корем! — изкомандва той на заложника. И трескаво се обърна към мен: — Ел, мога ли да ти вярвам?

— Да! — нямаше смисъл да възразявам.

— Тогава надени си примката на Експерта! — Умората, напрежението, възбудата объркваха мислите на Лендъл. Пръстът му всяка секунда можеше да натисне спусъка... Дългата шия нелепо стърчеше над тясната яка, бръчките на лицето... На колко ли е години? — изведнъж помислих аз. Към петдесет, не по-малко... Той сам избра тоя изход...

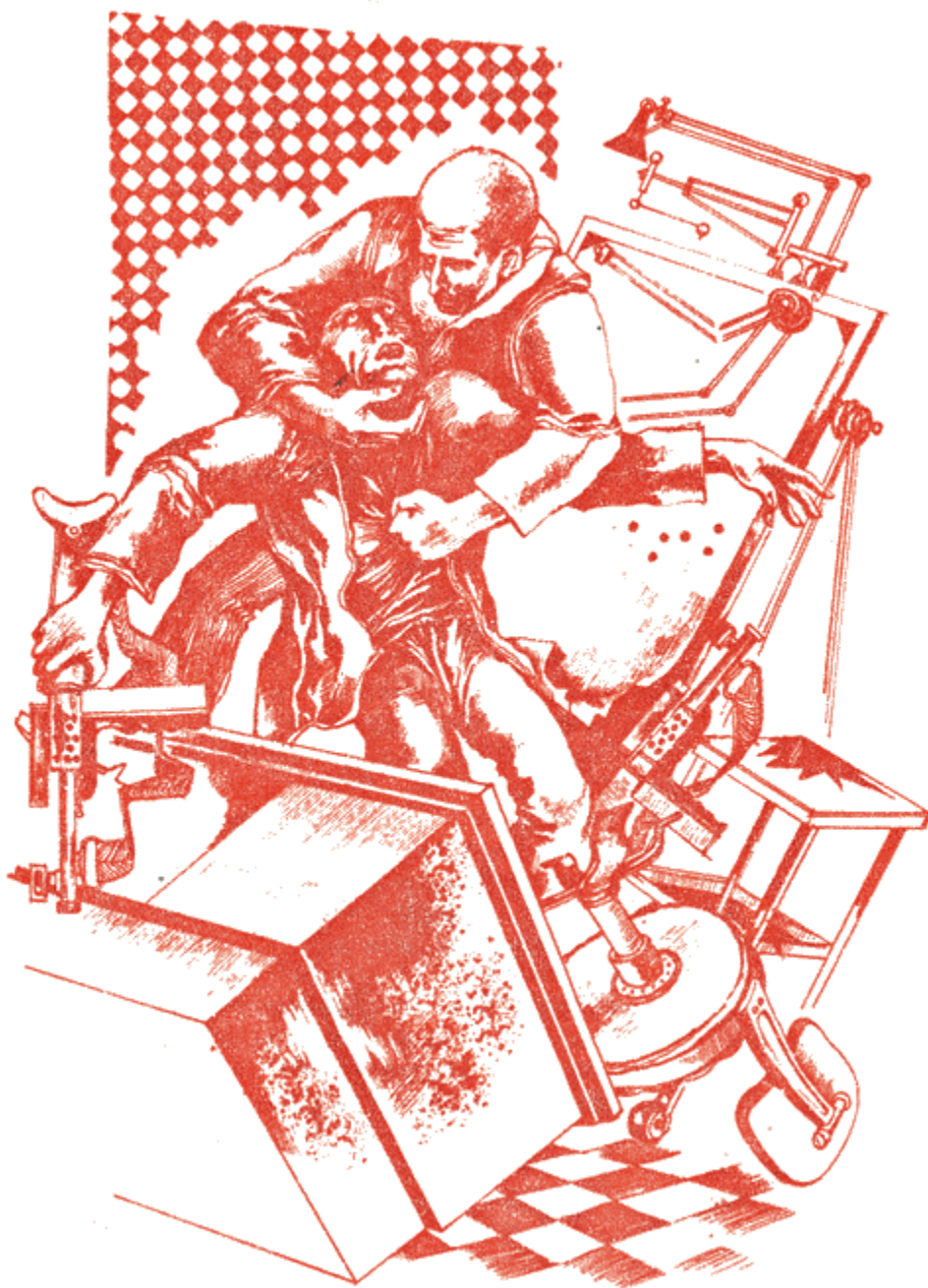
— Добре — казах. — Но дай ми дума, че няма да стреляш в мен, докато има изгледи да успеем.

Той се учуди, но, след като помисли, забеляза тържествено:

— Ще ти дам възможност да се измъкнеш оттук, Ел!

Когато се обръщах, се спънах в крака на едно повалено кресло. Това стана толкова неочаквано, че Лендъл трепна и изпразни половината пълнител в бюрото, до което току-що стоях.

Наоколо още хвърчаха трески, когато сграбчих тънката шия, гореща, изпъната, странно хлъзгава под пръстите ми. Докато се боричках с Лендъл, опитвайки се да измъкна автомата от ръцете му или да го стисна за гърлото, разбрах, че той наистина не е на себе си. Само лудите са толкова силни!

Но и аз самият вече не бях напълно нормален. И към нашата лудост се прибавяше отчаянието — да загубим изведнъж всичко, до което бяхме успели да се докопаме. Ударих няколко пъти Лендъл с ръба на ръката си. Най-после ударът излезе успешен. Лендъл не можа да си поеме въздух и изпусна автомата. Падна на колене, затърси го по пода със свити пръсти, хъркаше, удряше си главата в мебелите и аз си

помислих, че ако стане, няма да мога да се справя с него... Но той не ставаше. И почти веднага усетих на рамото си тежката ръка на Лесли.

— Да вървим — каза той.

Изправих се. Поразително, колко много мебели успяхме да изпочупим... И когато ме отвеждаха, разбрах, че Консултацията наистина ще загине при тази акция... Наистина ще загине... Ако... Ако Лесли успее да размени мен или Лендъл срещу истинския Експерт, който се намираше в ръцете на шефа.

Грешеше ли Лендъл, като говореше за неравнозначността на машината и човека? Интуитивно съзнавах, че във верния отговор се крие не само моето спасение. Какво искаше шефът? Да унищожи компютъра на Експерта. Какво искаше Лесли? Да размени мен или Лендъл за Експерта. Какво искаше Лендъл? Да размени Експерта, за да запази живота си.

Но ако на Лесли наистина толкова е необходим Експертът, то ние май, изобщо не биваше да се бъркаме в работите на фирмата „Сметка“. Защото още от самото начало ключът беше в ръцете на шефа, но той просто не е знаел как да го използва. Плашеше го главно компютърът. На хората той винаги гледаше като на някаква част от производството. И, струва ми се, грешеше. Не машината, а човекът! Лендъл си изигра своята роля, излезе от играта, но без сам да знае, ми подхвърли спасителната идея. И сега всичко зависеше само от мен. Ще съумея ли да попреча на гениалния импровизатор да се върне при своя инструмент или не? А още по-конкретно — ще съумея ли да спася Консултацията или сам ще загина с нея?

Не ми се искаше да мисля за бъдещето, но умореният ми мозък строеше кошмарни варианти. Виждах как година след година се усъвършенствува методиката на Експерта, как една след друга фалират конкурентните фирми на „Сметка“, как най-после идва време, когато промишлеността на цялата страна започва да зависи само от тази фирма... Ето го предупреждението на Абрахам Линкълн, мислех аз в безсилната си ярост. И трудно може да се противопостави нещо...

И все пак имаше някакви изгледи да успея.

Не мога да кажа че прекарах добре нощта. Но затова пък добре я оползотворих. Усмивнатия Лесли посрещнах спокойно.

Интересувах ме не шегите му, с които се мъчеше да ме ободри. Интересуваше ме дали е въоръжен. Забелязах, че джобът на самото му е леко издут. Такава играчка, помислих си аз, навярно има и под мишницата му. Важното е да не прехвърли на друго място именно тази, която държеше във външния си джоб.

— Съчувствувам ти — каза Лесли. — Прекарал си зле нощта. Включвах камерата и наблюдавах лицето ти. Беше разтревожено.

Това беше, така да се каже, любимата му тема — въпросът за доверието. С това искаше да подчертае, че продължава да говори истината. Ония неща, които той искаше да минат за истина. Но може, изведнъж помислих аз, действията му наистина да са справедлива реакция срещу оня дух на промишлен шпионаж, проникнал във всички сфери на производството? Онзи дух, който бе направил практически невъзможно безкористното разпространение на техническите новости. С този проблем се сблъскваха много остро най-различни фирми. Какви ти фирми! НАСА, организацията, занимаваща се с изучаването на Космоса, не можеше вече да работи нормално и обяви, че ще предава безплатно в ръцете на желаещите изобретенията, направени от нейните сътрудници покрай основните им задачи. Например, нови планери, нови лепила, нови методи за заваряване... Достатъчно беше да изпратиш отворена картичка за двадесет и пет цента, за да получиш цялата интересуваща те информация. Но никой не се интересува от тази безплатна информация, макар че промишлените шпиони продължаваха своя лов за съвършено идентична информация...

Да, най-добрият начин да скриеш една тайна в наше време, колкото и да е парадоксално, е все пак нейната публикация. Защото никой не е в състояние да изчете всички списания, на които няма параф „Секретно“ или „Поверително“.

Отпътувахме привечер. Мощният автомобил с рев разкъсваше вечерния въздух. Потънал в мрачни мисли, не забелязвах нито усмихващия се Лесли, нито смучещия пура Ред, нито даже Лендъл, вперил безсмислено поглед в стъклото. От време на време Лендъл стенеше и ми изглеждаше ужасно стар...

Не знам имаше ли на Земята човек, който така остро да усеща несигурността на днешния ден, неопределеността на утрешния...

Компютърът на Експерта — тържеството на фирмата „Сметка“ — се извисяваше над съзнанието ми като планина, в чиито бездънни пещери бе почнала да се стича безценна информация. Ще мине време и в оголения, натъпкан с подслушвателна и наблюдаваща апаратура свят на хората ще остане само правото на такива тривиални истини, като тази, че „след нощта идва утрото“... Нищо повече... И ние жалки, задъхващи се в потока на незнанието, като за вода, като за хляб, като за въздух ще умоляваме Експерта да ни даде и глътка знания... Няма значение какви! Просто — знания! Защото те са толкова необходими на човечеството, както хлябът, водата, въздухът...

Когато навлязохме в гората, Лесли спря колата, излезе и ме повика да отида при него.

— Те ще бъдат тук след десет минути. Как мислиш, какво да правим с Лендъл? Видът му не ми харесва.

— Трябва да развържеш ръцете му — подхвърлих аз. — Мисля, че повече няма да прави никакви фокуси.

Лесли кимна и даде знак на Ред. Извърнах се, за да не гледам как Лендъл, хлипайки, разтърква изтръпналите си ръце.

— Ти си човек на място — тихо каза Лесли. — Дори и да не дойдеш при нас, радвам се, че се разплатихме. За фармацевтите.

Кимнах. Лириката не ме интересуваше. Леко издутия джоб на самото — ето на какво се крепеше светът. В краен случай, реших аз, може да стрелям и през плата. Все едно. Главното е да успея.

За да не събудя подозрения, помолих го да ми даде цигара.

— Помни — каза Лесли. — Очаквам решението ти. При нас ще си много нужен, ти имаш прекрасна закалка, прегледах внимателно биографията ти. А там рано или късно ще си счупиш главата.

Усмихнах се. Не биваше да отвличам вниманието си с разговори. Лесли, сега вече вярвах в това, рано тържествуваше. Той не знаеше, че всичко трябва да се реши буквално в секундата, която още не бе настъпила, но се приближаваше с далечния мощен рев на автомобилния мотор, който не можех да сбъркам с никакъв друг.

Рохкава земя, влажни листа... Навярно наскоро бе валило.

Когато чу мотора, Лесли се дръпна от дървото и застана отляво, малко пред мен. Ред и Лендъл седяха в колата.

Изминаха пет минути и отпред между дърветата се появиха двама души. Пръв вървеше шефът, неимоверно едър в шлифера си с топлата пухкава подплата. След него на половин крачка вървеше Експертът. Веднага го познах. Само ръстът му ме учуди.

На екрана експертът изглеждаше доста висок. Но сега наред с шефа изведнъж се бе смалил, фигурата на шефа го бе съвсем подтиснала. Но самоувереността на Експерта не бе намалала. Той заговори нещо на шефа и вдигна ръка за поздрав.

Лесли се изправи, отговаряйки на приветствието, тази секунда ми бе достатъчна, за да бръкна в джоба на самото му и да стрелям направо през плата, без да изваждам пистолета. Преди Лесли да се хвърли върху мен и да ме повали, видях как Експертът се хвана за гърдите и падна по лице на земята. В листата.

Ръката на Лесли зашари в тлеещия джоб. Това ме спаси. Шефът, Беримън и Кронър-младши (кой от коя страна се появи, така и не разбрах) обкръжиха колата и разоръжиха Лесли и Ред. Всичко стана в миг и в пълна тишина. Само Лендъл на няколко пъти глупашки се захили, без да разбира какво става. Може би искаше да се засмее, но излезе много жално.

— Върви в колата — заповяда му шефът и след като го проследи с поглед, обърна се към Лесли. — Искрено съжалявам. Станало е някакво недоразумение. Искам да мисля, че изстрелът на Милър...

— Ами! — прекъсна го Беримън. — Ел стреля великолепно. При него грешка няма.

— Прегледайте Експерта!

Опрял се на дървото (като Лесли преди две минути), наблюдавах как Кронър-младши проверява пулса на Експерта. Но Беримън беше прав — аз стрелях добре и грешка при мен нямаше...

Шефът изглеждаше невероятно разстроен. Дори не се опитваше да го прикрие. По дяволите, помислих аз, с какво се е занимавал през тази седмица? Преценявал е също като мен вариантите на най-изгодния изход? За миг съжалих, че не бях прикачил на костюма му някакво микроапаратче, за да разбере какво е все пак мнението на

шефа за случилото се. Какви ли бяха истинските му намерения? И в играта на коя карта бе залагал повече — на моята или на Лесли?

— Джек — помолих аз, — запали ми една цигара.

Беримън изпълни молбата ми. От всички само той беше в отлично настроение. Големите му красиви очи горяха възторжено.

— Уверен ли си, че постъпи правилно? — запита ме шефът.

Кимнах. Не ми се искаше да му обяснявам. В мен се бореха доста съмнителни чувства. Еднакво съмнителни както по отношение на самия шеф, който се бе възползвал (сега разбирах) от оная точка на договора, която предвижда внедряване на шпионин във фирмата на конкурента, без знанието на самия шпионин, така и към всички участници. Утешаваше ме само едно. Бях изиграл всички. Изиграл бях Лесли, като се възползвах от излишната му увереност в успеха. Изиграл бях и Лендъл, който пръв от всички бе разбрал ролята на Эксперта. Надхитрих и шефа, който се бе поддал на своите фантазмагории... И аз не се съмнявах в успеха. Нека компютърът да не е унищожен, нека продължава да работи. Без Эксперта, без мощния му интелект — той е просто машина. Обречена на посредственост. Поне до... до появяването на нов гений.

Не знаех в какво е неповторимостта на Эксперта. А всъщност и не исках да знам. Той вече не можеше да се меси в нашите работи. Моят изстрел донесе на Консултацията всичко, от което се нуждаеше тя. И преди всичко пари. И тъй като всичко стоеше точно така, не се стърпях и казах на пребледнелия от яд Лесли:

— Виждаш ли какво значи професионализъм?

— Виждам — каза той. — Но не бързай да се перчиш. Аз все пак ще унищожа вашето дюкянче.

Дойде ред на шефа. Изглежда, някои неща вече му бяха станали ясни.

— Сега тук ще поработят моите хора — каза той на Лесли — и ти няма да получиш никакви факти. А после, след един час ще те пусна да си ходиш. Надявам се, разбираш, че е безсмислено да намесваш полицията в тая работа. Нямах факти. Работи си спокойно и Консултацията ще те забрави. Гарантирам.

Лесли се извърна, но Ред изведнъж се засмя и кимна на шефа.

— Върви, Ел — рече шефът. — Зад храстите има кола. Ще ми разправиш всичко по-късно. А сега трябва да уточним някои подробности с нашия приятел — и той кимна по посока на Лесли. — Ти извърши истински подвиг, Ел. Едва сега го оцених напълно.

Не го доизслушах. Нека уточнява подробностите. В това той е майстор.

Меките листа под краката ми приятно пружинираха. След петшест крачки ме настигна Беримън. На лицето му още се четеше възхищение и, задъхвайки се, той заговори:

— Ел! Аз се досещах! В цялата тази работа още от самото начало ме смущаваше едно нещо — нямаше в кого да стреляме. Нима в компютъра? И ти си прав. Откри целта! Това наистина е подвиг!

Така... Сега и аз имах право да задавам въпроси:

— Джек, а защо сестра ти взе участие в тая работа?

Той хитро ми намигна.

— Ти страшно ѝ се харесваш. Не се сърди. Тя умно си изигра ролята. С Лесли само такава игра можеше да се играе. — И неочаквано той разцъфна като роза: — Ел, сестра ми ти е длъжник. Тя получи хонорар за отвличането ти от ръцете на самия Лесли! Така че ще си разделите сумата. Не е лошо, а? Все ми се струва, че на Лесли му е жал не толкова за стария бърборко Експерта, колкото за похарчените на вятъра пари!

Когато отидох при колата, видях Джой. Почувствувах раздразнение.

— Сядай!

Джой послушно се намести на съседната седалка и аз подкарах колата. Усещането беше приятно. Изглежда, вече се съвземах.

— Искат да ми видят сметката! — подразних Джой.

— Ако знаеше само — пламна тя, — как старателно опитвах да ти дам знак! Надявам се, то е изиграло своята роля!

Тя беше удивително мила. Когато излязохме на шосето, я погледнах и си помислих — какво ми напомня усмивката на Джой? Какво ми напомня?

И изведнъж се сетих.

В коридора на зданието, в което Лесли бе отвел мен и Лендъл, веднъж видях парченце фолио с рекламната емблема на фирмата за шоколади „Херши“. Отпечатък от красиви устни в шоколадов цвят... Да, устните на Джой бяха точно такива!

Повестта е публикувана в списание „Космос“, брой 1 от 1977 г.
Илюстрации: Никифор Русков

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.